

PENTRU CE A CĂZUT GUVERNUL NAȚIONAL-CREȘTIN *)

V'am chemat să vă dau câteva explicații asupra trecutului apropiat, unele lămuriri asupra prezentului și anumite indicații pentru viitor.

Dela început trebuie să vă spun să nu vedeți în mine un om supărat. Să știți că nu sunt povățuit de nici o amărăciune sufletească, deși aceasta ar putea să fie foarte legitimă. Singura mea mâhnire este că nu mi-am putut îndeplini programul și am fost turburat, întrerupt în munca mea. Iar dacă, pe ici, pe colo, veți desluși un simțământ de îndurerare, să-l atribuiți profundeii îngrijorări de care sunt stăpănit de soarta țării.

Să recapitulăm faptele dela venirea noastră la guvern și să le deslușim la lumina unei analize amănunțite, după toate rânduelile logicei și ale dreptei judecăți.

*) Sub acest titlu a fost difuzată prin mijlocirea multiplicatorului, prezenta cuvântare rostită de Octavian Goga în ședința Marelui Consiliu al Partidului Național-Creștin, la București în 15 Februar 1938, adică 5 zile după căderea guvernului Cuza-Goga. Este ultimul lui discurs care a rămas inedit, văzând deabia acum lumina tiparului. Il redăm în întregime, după copia stenogramelor. El desprinde sentimentul unei conștiințe senine, zburcământul năzuinței nealterate și simțul profund politic al unui clarvizionar. Totodată textul are și un interes istoric deoarece nu e decât amplificarea declarațiilor făcute de Goga în ultimul consiliu de miniștri, înainte ca el să prezinte fostului rege Carol II demisia întregului cabinet. Atunci zicea; „Julian Apostatul când s'a prăbușit cu săgeata în spate, a strigat: *Galileu, ai învins!* — și așa, căzând, vom spune la rândul nostru: *Israel, ai învins!*” În prezenta cuvântare, Goga scrutează mai amănunțit toate cauzele care au dus la îndepărtarea sa. Fără ură nici părtinire, el pune numai accentul grav pe obșteasca îngrijorare, cu privire la momentele cele mai tragice din câte le-a avut de străbătut neamul. — g. a. c.

Dece am fost chemați noi, să cârmuim țara ?

Ne vom întreba, apoi, și pentru ce a trebuit să plecăm.

Vă aduceți aminte, alegerile trecute au dat un rezultat cu totul neobișnuit. Întâia oară, în analele politice ale României dela război încoace, s'a înregistrat faptul surprinzător că guvernul n'a obținut 40%, din voturi și n'a isbutit să aibă la mână un Parlament viabil, cu care să poată lucra. Consecințele acestei situațiuni fără precedent s'au văzut repede. Guvernul liberal a căzut și s'a pus problema, cine să-i ia locul ?

Ce era pe harta politică a României ? Era, pe de o parte Domnul Iuliu Maniu, care în toată perioada alegerilor dusesese o violentă campanie împotriva Coroanei, și nu era indicat tocmai el să servească, în împrejurări atât de grele, Coroana. Lipsea, pentru o asemenea soluție, platforma, absolut necesară, a încrederii. Pe de altă parte se găsea mișcarea partidului numit „Totul pentru Țară“, o mișcare imprecisă, și încă neformată, care nu putea să ia conducerea treburilor publice. La mijloc ne găseam noi, partid de ordine, serios, care, atât prin doctrina lui, cât și prin garanția personalităților care îl compun, nu putea să fie bănuțit că nu va servi cu devotament și loialitate Coroana.

În mod normal, privirile s'au îndreptat spre noi, și așa am venit la cârma țării. Pe ce idei am venit ? Programul nostru era bine cunoscut de toată lumea. Când am fost chemat la M. Sa Regele, l-am spus că ne înfățișăm cu o armatură ideologică pe care voim s'o păstrăm, pentru a îndeplini o rectificare a conștiinței publice a țării. Am arătat ce trebuie să facem imediat după instalarea noastră, rămânând ca restul să fie înfăptuit prin legiferare. Iată directivele, pe care ne gândeam să le urmăm : pe de o parte, să instituim măsuri, care să dea o satisfacție sentimentului național prea adânc jignit în ultima vreme, iar pe de altă parte să realizăm o ușurare a vieții pe seama celor mulți.

Obiectivul apropiat al preocupărilor noastre era : noul Parlament. Cel ales la 20 Decembrie 1937 nu putea să trăiască. O nouă consultare a țării devenise necesară. Mai era și un alt motiv. Guvernul liberal fusese respins de voința alegătorilor și prin aceasta se produsese o profundă perturbație, o reală spărțură în autoritatea Statului, cu vagi indicații ale unei nemulțumiri privind Coroana, care se angajase cu girul ei... Rolul nostru era să reparăm această știrbire de prestigiu. Eu am spus din

primul moment că adevărata noastră guvernare va începe după ce se va întruni noul Parlament. Regele ne-a dat certificatul de naștere. Țara avea să ne dea certificatul de botez.

Tot ce am făcut în acest răstimp a avut drept scop rectificarea spiritului public și limpezirea stărilor din țară, în sensul așteptărilor populare. Noi ne-am ținut de cuvânt și în ordinea revendicărilor naționale și în domeniul măsurilor pentru ieftinirea traiului. Mai aveam douăzeci de zile până la alegeri. Se creiase o atmosferă prielnică marilor reforme care așteptau. Poporul simțea înoirea, iar dincolo de hotare, în străinătate, am fost primiți cu un respect care se accentua din ce în ce.

Eu nu vreau să vă exaltez, ci iau asupra mea rolul analistului. Nu mă pun acum în fruntea voastră să dărâmam ceva. Va veni, poate, ceasul să vă spun: Veniți după mine! Acest moment n'a sosit. Indemnul meu vă cere ordine și liniște. Deocamdată să analizăm lucrurile cu judecată neturburată: de ce a căzut guvernul?

Un guvern cade, în chip obișnuit, pe trei chestiuni. Altele nu sunt.

Mai întâi, dacă se găsește în fața unei situațiuni financiare desorganizate. Acesta a fost cazul guvernului Iorga-Argetoianu, care n'a putut să facă față plăților cerute pentru întreținerea aparatului de Stat. Nu e cazul nostru. În cinci săptămâni, încasările au fost mai mari decât cele de anul trecut. E o chestiune de cifre, foarte clară, verificabilă oricând. Într'o perioadă de efervescentă, în plină pregătire electorală, când, în mod obișnuit încasările sufăr, fiindcă organele de percepere a impozitelor sunt totdeauna mai îngăduitoare, am realizat un excedent de 100 milioane. La gazetă răuvoitorii au scris că am desorganizat viața financiară. N'am putut să răspundem acestei calomnii, fiindcă nu ni s'a îngăduit. Dar D-Voastră trebuie să cunoașteți adevărul, ca nu cumva să credeți că suntem numai niște ideologi,—eu mai port pe de-asupra ponosul de a fi scris poezii,—și că nu suntem oameni practici. În ceea ce mă privește, mi-am organizat structura intelectuală în două compartimente deosebite. În literatură, lucrez cu fantezia, dar în politică sunt un realist. Adevărul e, prin urmare, că am lăsat finanțele României mai înfloritoare decât le-am găsit. N'am putut să cădem pe această chestiune.

Dar un guvern mai poate să cadă când nu-i liniște în țară și când se arată primejdia anarhizării interne. N'a fost nici acest motiv. Nu se poate spune că geamurile sparte la o cafenea unde se încuibase alarmismul sau două palme, care au făcut să roșească un obraz impertinent, sunt pricini de turburare a ordinii publice. Intr'o vreme de mari răscoliri, am ținut în mână strâns frânele guvernării! Când se desleagă rănile unui popor și când se vindecă bube vechi, deobicei lucrurile nu merg atât de ușor. Noi am păzit liniștea pretutindeni, iar dacă, pealocuri, s'a manifestat un fel de hiper-zel al sentimentului național, în năzuința de a scăpa de rușine cu un ceas mai devreme, nu însemnează că a fost anarhie. Priviți în istorie și vedeți că în alte țări, când se declanșează pasiunile, curge sânge... În Irlanda, de douăzeci de ani făcâne mitraliera, în deslănțuirea luptelor politice, la noi, mulțumită instinctelor bune ale poporului nostru și grație încrederii de care s'a bucurat guvernul nostru, a fost liniște.

Atunci, poate că am fost nevoiți să ne retragem pe o chestiune externă? Poate că n'am păzit cu destulă pricepere raporturile noastre internaționale? Am auzit că nu știu unde s'ar fi vorbit despre o notă rusească amenințătoare. S'a spus că mai multe divizii au fost strânse dincolo de Nistru, s'a pomenit despre război... Minciuni! n'a existat nici o notă cominatorie, ci ni s'au adresat mulțumiri pentru râvna cu care organele noastre judiciare și polițienești s'au străduit să facă lumină în afacerea Butenko. N'a fost nici o amenințare, dar trebuie să adaug, că n'am fi acceptat-o! Politica noastră externă a fost clară. Am precizat-o din primul moment, arătând că vom păzi alianțele și pactele de amicitie existente, căutând să lărgim mai mult cercul simpatiilor noastre peste hotar. În privința aceasta, am fost în perfectă concordanță cu declarațiile M. Sale Regelui. Nu ne-am depărtat nici cu un milimetru dela această linie trasată, dorind să ne menținem într'o perfectă unitate de vederi. N'am afirmat păreri care să pricinuiască vreo zguduire a raporturilor noastre cu lumea din afară.

Singura problemă importantă a fost aceea care ne-a dus la Geneva, ca să apărăm suveranitatea națională a României. Ce s'a întâmplat? După măsurile pe care le-am luat în chestiunea evreiască și după ce am hotărît revizuirea cetățenilor

frauduloase, presa jidovească din toată lumea a luat poziție împotriva noastră. S'au deslănțuit nervii atât de sensibili ai lui Israel! Am primit o avalanșă de protestări, variind între tonul plângăreț și amenințarea insolentă. În acelaș timp, două organizații evreești: *Congresul mondial sionist din New-York* și *Federata asociațiilor evreești din Franța* au depus plângeri la Societatea Națiunilor, pentru a veni în ajutorul coreligionarilor lor din România. Aceste plângeri urmau să fie examinate la Geneva. Luând mai întâi indicațiile M. Sale Regelui, am trimis pe Ministrul nostru de Externe să privească lucrurile în față și să prezinte Societății Națiunilor răspunsul nostru.

Erau două soluții: Sau plângerea evreilor era luată în seamă și examinată în aceeași sesiune, sau era amânată cu două luni, până avea să sosească răspunsul guvernului român. În vreme ce, la Geneva, eram amenințați să fim umiliți, am trimis acele instrucțiuni ca, în cazul când s'ar pregăti o imixtiune vexatorie în treburile lăuntrice ale României, să adoptăm punctul de vedere al Poloniei, răspunzând că, din momentul ce Constituția și legile noastre garantează drepturi depline minorităților dela noi, n'avem de dat nici o explicație și considerăm chestiunea ca o afacere internă. Societatea Națiunilor a hotărât o amânare de două luni, așteptând lămuririle României.

De unde s'a născut această problemă? Ce este tratatul minorităților în Europa Centrală? Când s'au tras noile hotare pe principiul etnic, s'a făcut un act de dreptate pentru popoarele din Austro-Ungaria. Dar s'a zis: pe urma procesului politic din trecut, au rămas pe teritoriul noilor State naționale infiltrații de populație străină, cărora, deasemeni, trebuie să li se garanteze libera dezvoltare. Care erau minoritățile autohtone dela noi? Erau ungurii, germanii, bulgarii din Cadrilater. Evreii nu, căci ei nu sunt o minoritate etnică. Cine putea, deci, să reclame împotriva tratamentului acordat minoritarilor dela noi? Sau minoritarii înșiși, sau Statul străin care are aceeași structură etnică ca ei. Va să zică, pot să se plângă ungurii dela noi, sau Ungaria însăși. De data aceasta, lucrurile s'au petrecut altfel. Reclamă evreii dela New-York, în locul celor din țară dela noi, deși Statele-Unite nu fac parte din Societatea Națiunilor și cu toate că au declarat că nu se amestecă în afacerile noastre interne.

Atunci, ne-am spus: Situația aceasta se prezintă cu ne-bănuite neplăceri pentru ziua de mâne, fiindcă într'o bună zi se vor trezi să ne tragă la răspundere evreii din Calcutta, pe urmă cei din Singapore, și lanțul reclamațiilor din afară nu s'ar mai sfârși niciodată. Când noi suntem aici victimele, cum o să stăm tot timpul la dispoziția forurilor internaționale pentru a da justificări despre felul cum ne apărăm de primejdii, la noi acasă? Aceasta ar fi fost o umilire, pe care n'am fi putut s'o suportăm!

Lucrurile s'au terminat cu amânarea cunoscută. Totuși, cu două zile înainte de a fi siliți să ne retragem, a venit la mine ministrul Franței, D-l Thierry, să mă întrebe ce vom face peste două luni, când chestiunea se va pune din nou. Am răspuns că vom preciza atitudinea noastră, atunci. Acum, problema a fost scoasă dela ordinea zilei. El a stăruiț, accentuând că trebuie să știe din vreme, că e neliniștit întrucât ministrul de externe i-a declarat, chiar după ce s'a pronunțat amânarea, că peste două luni România își va menține acelaș punct de vedere. Conversația devenind mai animată, am adăugat că peste două luni s'ar putea să venim la Geneva, având cu noi pe toate celelalte minorități. Am încheiat cartel electoral cu sașii și cu ungurii din Ardeal; au venit bulgarii din Cadrilater să ne declare că au încredere în noi și să solicite bunăvoința noastră. In asemenea împrejurări, vom spune Societății Națiunilor: „Iată, aici Statul român cu minoritățile lui istorice, iar de cealaltă parte minoritatea evreiască, — alegeți! hotărâți ce trage mai mult în cum-pănă: noi, sau jidanii?“ N'am primit răspunsul d-lui Thierry...

A doua zi, a venit la mine ministrul Angliei, care, pe un ton mai liniștit, m'a întrebat dacă vom lua vreo atitudine mai înainte de două luni. „Nu“, i-am răspuns, și a fost mulțumit.

Din toate acestea nu se poate trage concluzia că trebuia să plecăm dela guvern.

Eu voi spune cinstit și bărbătește, înaintea d-voastră, ade-vărul pe care nu mi-e îngăduiț să-l rostesc altfel. Tăcerile sunt trecătoare, dar să nu fie prea mult comprimate... Adevărul e că, pe chestiunea evreiască, am avut deaface cu tendințele de protecție exagerată a actualului guvern francez față de jidovi. Noi am pus deschis întrebarea: Este problema evreiască vitală pentru soarta poporului românesc? Mușcă ea din carnea noastră? Reprezintă pentru noi o primejdie națională? Da sau ba? Dacă

da, nu-i o datorie a noastră să luptăm împotriva primejdiei și să ne opunem ocrotitorilor pe care jidovii dela noi îi găsec înăuntru sau dincolo de hotare? Eu nu sunt un detractor al Franței. In timpul marelui război, luptând pentru biruința principiului național, am cerut să mergem alături de Franța, știind că drumul spre Alba Iulia trece prin tranșeele dela Marna! Sunt însă din aceia care, când găsec împotriviri în calea marilor interese ale neamului, le dau la o parte ori de unde ar veni... Nu sunt contra Franței istorice, contra Franței tradiționale, contra Franței burgheze, dacă voiți. Nu sunt contra Franței lui Georges Clemenceau sau a lui Charles Maurras... Dar nu pot să fiu alături de ceea ce tot un francez a numit „La France juive“, acel conglomerat de forțe internaționale cu care adevărata națiune franceză n'are nimic comun.

Am fost mereu întreat, în cursul guvernării noastre: Ce s'a întâmplat, ieri, la Tg.-Ocna? Dar alaltăeri la Cernăuți? Și așa mai încolo. Răspundeam: Nu știu, voi cerceta, poate s'au petrecut incidente, dar mă străduesc să mențin ordinea și nimic serios nu s'a semnalat nicăeri. Am trimis o circulară tuturor prefectilor, arătându-le că-i fac răspunzători cu întreaga lor situație pentru orice turburare cu caracter antisemit. Iată ce am făcut. Dar mă simt dator să spun că a existat o luptă continuă de fiecare clipă în contra noastră, în numele Franței. Dece se amestecă aici numele Franței, n'am înțeles și nu înțeleg. Imi ridic pălăria în fața Franței a francezilor, dar dinaintea jidovilor cari conduc astăzi Franța, nu pot și nu vreau să mă închin! E socoteală limpede. Poate că am greșit apărând teza românească atât de dârz, că am stricat astfel bunele raporturi cu anumite cercuri din Franța, dar toate acestea nu cred să fi fost destul de hotăritoare pentru a determina schimbarea guvernului la București...

Așadar, trebuie să căutăm în altă parte pricina căderii noastre. Să ne întrebăm, mai înainte de toate: Cine sunt cei mulțumiți de căderea noastră?

Mai întâi, se bucură Israel. Cum ovreii n'au simț politic, bucuria lor are accente frenetice. Dacă ar fi să le dea cineva un sfat, ar trebui să le spună: Nu vă bucurați, căci răsul vostru stârnește o protestare prea adâncă, iar impertinența voastră ne gonește sângele în obraz. Eu sunt un om care pricepe frământ-

tarea neamului lui. Simt cum bate inima românească. Sunt român! Ca să cunoști compoziția chimică a mării, e destul să scoți din ea un singur pahar... Așa spuneam cândva, așa fac și astăzi, mă uit în propriul meu suflet și deslușesc frământarea sufletului acestui popor. Problema jidovească, prin aparențele create acum, devenind noi victimele ei, ia o notă din' ce în ce mai acută. Lumea vede în noi oamenii cari au fost înlăturați, ca să învingă Israel! Eu nu spun că ar fi chiar așa, dar satisfacția jidanilor, după căderea noastră, face ca țara să creadă astfel.

Există aici și anumiți profitori politici. Sunt liberalii. Ciudat lucru, acești oameni s'au declarat totdeauna partizanii convinși ai democrației parlamentare și s'au așezat ca susținătorii fanatici ai rețetelor constituționale; ei reprezintă tradiția acelor formule de import, mulțumită cărora, la mijlocul veacului trecut, s'a impus României o Constituție copiată după aceea a Belgiei, și tocmai ei consimt astăzi ca această Constituție să fie dată la o parte și-și oferă colaboratori pentru o guvernare fără Parlament...

De unde provine această anomalie? Foarte simplu. În evoluția politică normală a României, partidul liberal era sortit unei sigure și apropiate lichidări. În loc să moară, însă, liniștit, de bătrânețe, lăsând în urmă un trecut respectabil, partidul liberal își codifică neputințele la lumina zilei și preferă să se sinucidă. Se aruncă în apă ca să nu-l plouă!

Nu vreau să vă arăt prea multe din cele îndurate în acest scurt răstimp. Dar adevărul trebuie spus. S'a constituit un așa numit guvern național, cu baze largite. Acest guvern a fost alcătuit de partidul liberal, care a căzut în alegeri, iar baza largită o reprezintă șefii partidelor care n'au obținut 20%. D-l N. Iorga a evoluat direct de pe listele noastre, unde fusese cu generozitate găzduit, iar d. Mareșal Averescu și-a dat consimțământul în calitate de cel mai respectabil invalid politic al României... Aceștia, dimpreună cu alți foști prim-miniștri în disponibilitate, vor înlătura Constituția, vor dizolva partidele, și nu vor mai fi alegeri. Eu n'am vrut să particip la acest guvern, unde am fost poftit la rândul meu, în calitate de fost prim-ministru, dimpreună cu mai mulți colaboratori ai mei. Am refuzat, dar nu dintr'un sentiment de orgoliu, nu fiindcă n'ași fi voit să stau alături de figuri onorabile ale vieții noastre politice, dar n'am înțeles rostul acestui guvern și eu refuz să primesc ceea ce nu în-

țeleg... Văd că am făcut bine și că am găsit întreaga d-voastră aprobare!

Nu voiu stărui mai mult în analiza noului regim. Eu nu plâng ca o Casandră pe ruinele Constituției. Nu vreau să fiu bănuit că încerc amărăciunea omului căzut dela putere, care, după obiceiul consacrat, vede totul în culori negre. Ceeace constat este faptul că guvernul actual, alcătuit din elemente dispartate, se înfățișează ca un mozaic, fără acea unitate de acțiune, fără acea euritmie care trebuie să îndrume munca unor oameni care merg cot la cot. Toți acești foști miniștri, care au stat despărțiți o viață întreagă, tocmai fiindcă nu se înțelegeau între ei, nu-și vor schimba tocmai acum, la sfârșitul zilelor lor, nici ideile, nici firea. Miniștrii care au intrat în guvern ar trebui să apară ca elemente tehnice, dar, în realitate, reprezintă diferite categorii politice, cât se poate de deosebite. Noi credem că nu se poate închipui o guvernare fără o conducere, fără o directivă unitară, fără o energie, care să coordoneze toate eforturile spre aceeași țintă. Sanctitatea Sa Patriarhul, care invoca binecuvântarea lui Dumnezeu asupra noastră, e omul Bisericii, nu-i omul realităților. E părintele mântuirii noastre sufletești, care în mod fatal nu va putea să polarizeze în jurul lui preocupările treburilor publice, cu necesitățile lor atât de pozitive.

Guvernarea pe care o avem astăzi, o socotim mai *amorală*, fiindcă adună la un loc tocmai pe cei răspunzători de starea în care se găsește țara, și în al doilea rând *apolitică*, fiindcă n'are decât sprijinul acelor partide pe care țara le-a respins în alegeri, lăsându-le afară din Parlament.

Astfel punându-se problema, s'ar putea vorbi ceasuri întregi despre ceea ce se întâmplă astăzi la noi. Să zicem că România va fi guvernată de acum înainte, pe de-asupra partidelor. Dar pentru ce sunt păstrate la cârmă numai partidele cele slabe și au fost înlăturate tocmai cele tari? Mergem spre o înnoire a vieții publice... Dar, atunci, de ce au fost alese toate aceste vechituri? Nu se mai face politică în România, de azi încolo! Bine, dar de ce scot urechile pretutindeni numai elemente pur politice?

Pentru a trage o concluzie din toate acestea, eu mă pun în corelație cu partidul nostru și întreb: Prin faptul că am plecat dela putere, partidul nostru a slăbit? Nici decum! Când dispare

un partid? Când există o criză de conducere și când ideea, care stătea la temelie partidului, s'a lichidat. Ei bine, credeți d-voastră că ideea națională a murit, sau că noi am pierdut frânele din mână? Nu! Poate că vine ordin dela poliție ca să plecăm acasă, dar ideea, în numele căreia ne frământăm noi, rămâne... Imi aduc aminte, pe vremea regimului maghiar, când am fost osândit pentru cele ce am scris, mă simțeam mai tare la închiisoare, fiindcă gândurile mele mă înconjurau și stăteau alături de mine, dincolo de zăbrele, sporindu-mi puterile și întărindu-mă în credința mea.

Așa se întâmplă cu partidul nostru mai mult decât oricând : ideile noastre sunt de actualitate. Ele bat la fereastra fiecărei conștiințe românești. Tăcerea lor, care le-a fost impusă, e astăzi a tot vorbitoare. De aceea cred în vitalitatea partidului nostru, care nu și-a terminat misiunea lui, ci abia se găsește la început. Ideologia noastră s'a întărit și a trecut în conștiința publică. Am spus în cuvântarea mea la Radio că la capitolul demnității naționale am întors o foaie și nimeni nu va putea s'o mai dea înapoi... Nu mai este întoarcere spre ziua de ieri. Trăim acum în mijlocul tăcerii silite, dar pretutindeni clocotesc îndemnul și suflul românesc adânc jignit : e tăcerea dinaintea furtunii!

În această frământare haotică, noi vedem în ideea Regalității acelaș punct fix al existenței noastre de Stat. Respectul nostru pentru Coroană rămâne intact. În privința aceasta sunt de acord cu Președintele nostru suprem, A. C. Cuza. N'am putut să participăm la guvernul de astăzi, fiindcă n'am voit să stăm la un loc cu morții; nu facem parte din lumea lor... Dar mai e și altceva. Rămânem pe din afară, ca la momentul potrivit, în fața abisului care se va deschide, să mai fie oameni cari să salveze țara.

Mergeți acasă, turnați încredere în sufletul mulțimii, arătați lumii că nici partidul Național-Creștin, nici România, nu vor pieri. Noi reprezentăm cea mai desăvârșită actualitate. Va veni o zi, când victima va fi chemată să vie iar la locul ei și să facă ordine!

Pregătiți pe toți pentru această clipă, care va sosi! Nu vă împotriviți noului regim. Nu vreau să canalizăm răspunderea pentru prăbușirea unei formule, care nu va reuși să se realizeze, din pricina propriei sale slăbiciuni.

Să vă duceți acasă, nu ca ostașii unei armate învinse, cu sentimentul că nu sunteți după o bătălie pierdută, ci în fața mobilizării viitoare. Ca o concretizare a întregului nostru program, să-mi îngăduiți ca aici, în fața d-voastră, să strâng mâna Președintelui nostru suprem A. C. Cuza, iar tuturor vă spun, să vă reîntoarceți aici, când veți auzi glas de chemare!

OCTAVIAN GOGA
